

N:o 2.

Auk. till Riksd. kansli den 15 november 1892, kl. 3 e. m.

Särskilda utskottets utlåtande, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885 än äfven väckta motioner om ändring i samma lag.

(2:a A.)

I en till Riksdagen afläten proposition (n:o 2) af den 14 nästlidne oktober har Kongl. Maj:t, under hänvisning till ett propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landförsvarsärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att besluta, att § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 36, 39 och 52 i värnpligtslagen den 5 juni 1885 äfvensom § 53 i berörda lag, sistnämnda § sådan den lyder i lagen den 5 mars 1886, skulle erhålla följande förändrade lydelse:

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 1:

»Hvarje svensk man är värnpliktig från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller trettiotvå år.»

Bih. till Urtima Riksd. Prot. 1892.

§ 1:

»Hvarje svensk man är värnpliktig från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller *fyrtio* år.»

8 Saml. 1 Afd. 2 Häft. (N:o 2.) 1

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 3:

»1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Tjenstetiden i beväringen är sex år.

I krigstid bestämmer dock endast behovet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.»

§ 6:

»Äfven före det år, värnpligten inträder, må yngling anmäla sig till inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station, hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill erfordras, att han är till krigstjänst duglig och i öfrigt lämplig till den tjänst, hvartill han anmäler sig.

Han tillhör likväl beväringen, intill dess sex år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguetår.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar för de enligt denna paragraf inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern inträdt.»

§ 27:

»1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i fyratiodvå dagar, hvilken tjenst-

§ 3:

»1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. *Beväringen delas i första och andra uppbådet. Tjenstetiden är åtta år i första och derefter fyra år i andra uppbådet.*

I krigstid bestämmer dock endast behovet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.»

§ 6:

»Äfven före det år, värnpligten inträder, må yngling anmäla sig till inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station, hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill *fordras*, att han är till krigstjänst duglig och i öfrigt lämplig till den tjänst, hvartill han anmäler sig.

Han tillhör likväl *första uppbådet*, intill dess *åtta* år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguetår.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar för de enligt denna paragraf inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern inträdt.»

§ 27:

»1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i *nittio* dagar, hvilken tjenstgöring

(Nuvarande lydelse:)

göring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket och trängen under två år med tjugusju dagar under det första året och femton dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

a) de i 25 § mom. 1 b. omförmälde värnpligtige,

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguet år, antingen varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart, eller ock, efter inskrifning å sjömanshus såsom eldare eller maskinist, under minst ett år varit i dylik befattning använd, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela sin värnpligtstid.»

§ 28:

»1. Då rikets försvar det kräver, må Konungen efter statsrådets hörande till tjänstgöring inkalla beväringen eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

2. Utom de förenade rikenas gränser må beväringen vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att statsrådet blifvit hört samt riksdagskallelse utfärdats.»

(Föreslagen lydelse:)

skall fullgöras vid flottan samt vid rytteriet under det första året, men vid öfriga vapenslag under två år med sexioåtta dagar under det första året och tjugutvå dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

a) de i § 25 mom. 1 b) omförmälde värnpligtige,

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguet år, antingen varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart eller ock, efter inskrifning å sjömanshus såsom eldare eller maskinist, under minst ett år varit i dylik befattning använd, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela sin värnpligtstid.»

§ 28:

»1. Då rikets försvar det kräver, må Konungen efter statsrådets hörande till tjänstgöring inkalla beväringens första uppbåd eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

2. Derest i anseende till krig eller fara för krig det för rikets försvar finnes nödigt, att äfven beväringens andra uppbåd, eller någon del deraf i skilda orter eller vid olika vapen, inkallas, må Konungen

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

derom förordna, sedan han statsrådet hört och, så vida Riksdagen ej är samlad eller inom trettio dagar sammanträda skall, låtit riksdagskallelse utfärda.

3. Utom de förenade rikenas gränser må *beväringens första upp- båd* vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att statsrådet blifvit hört samt riksdagskallelse utfärdats. *Utan Riksdagens medgifvande må beväringens andra upp- båd vid hären icke användas utom de förenade rikenas gränser.»*

§ 33:

»2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör beväringen, gäller dessutom:

a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompaniområdet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;

b) att, vid afflyttning till annat kompaniområde för att der mantals-skrifvas, han är pliktig derom göra anmälan så väl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya boningsorten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Den, hvilken enligt § 27 mom. 2 tillhör flottans reserv, så ock annan värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus, är

§ 33:

»2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör *beväringens första upp- båd*, gäller dessutom:

a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompaniområdet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;

b) att, vid afflyttning till annat kompaniområde för att der mantals-skrifvas, han är pliktig derom göra anmälan, så väl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya bonings-orten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Den, hvilken enligt § 27 mom. 2 tillhör flottans reserv, så ock annan värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus *och*

(Nuvarande lydelse:)

skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompanibefälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniområden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras, dels hos kompanibefälet vid det kompaniområde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit inskrifven, dels hos befälet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt, börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgang från sjömanshus egt rum.

Värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid afflyttning.»

§ 34:

»Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam under minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter erhållet afsked tillhöra beväringen till och med det kalenderår, under hvilket han fyller trettio två år.»

(Föreslagen lydelse:)

tillhör första uppbådet, är skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompanibefälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniområden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras, dels hos kompanibefälet vid det kompaniområde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit inskrifven, dels hos befälet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt; börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgang från sjömanshus egt rum.

Första uppbådet tillhörande värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid afflyttning.»

§ 34:

»1. Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam eller vid härens eller flottans reserv under sammanlagdt minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter afgången från sagda anställning, så länge han i följd af sin värnpligt kvarstår i beväringen, tillhöra dess första uppbåd.

2. Den, som under minst två

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

är varit inskriifven såsom studerande vid universitet eller annan statens högskola, tillhör likaledes första upp- bådet under hela sin tjenstetid i be- väringen.»

§ 36:

»Landstormen kan endast under krig och till hemortens försvar upp- kallas efter derom af Konungen i Statsrådet fattadt beslut. Uppbådad landstormsmän är underkastad i krigs- lag gifna bestämmelser.»

§ 36:

»1. Landstormen kan endast under krig och till hemortens för- svar uppkallas efter derom af Ko- nungen i statsrådet fattadt beslut. Uppbådad landstormsmän är under- kastad i krigslag gifna bestäm- melser.

2. Uppkallelsen verkställes ge- nom omedelbar order enligt § 29 eller ock, vid öfverhängande fara, medelst ringning i kyrkorna eller på annat, efter ortens förhållande läm- padt, på förhand kungjordt sätt.»

§ 39:

»Landstormsmän är under tjenst- göring pliktig att sjelf förse sig med kläder och att, derest staten icke kan genast vid uppkallandet anskaffa föda, under tiden förse sig äfven med sådan, mot ersättning af staten för värdet af soldatportion.

Vapen, ammunition samt fält- tecken, angifvande landstormsmans egenskap af krigsmän, tillhandahållas af staten.»

§ 39:

»1. Landstormsmän är under tjenstgöring pliktig att sjelf förse sig med kläder och att, derest sta- ten icke kan genast vid uppkallan- det anskaffa föda, under tiden förse sig äfven med sådan, mot ersätt- ning af staten för värdet af soldat- portion.

Vapen, ammunition samt fält- tecken, angifvande landstormsmans egenskap af krigsmän, tillhanda- hållas af staten.

2. Landstormsmän, som ska- das under tjenstgöring, har enahanda rätt till understöd eller pension för

*(Nuvarande lydelse:)**(Föreslagen lydelse:)**sig och efterlevande, som värnpliktig, hvilken tillhör beväringen.»*

§ 52:

»De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att

vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan

under hvarterdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettiosex dagar och under år 1887 värnpligtige tillhörande andra årsklassen, med undantag af de å sjömanshus inskrifne, i femton dagar;

under hvarterdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettioåtta dagar; och

under hvarterdera af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i fyrtio dagar;

hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft; samt

§ 52:

»De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att

vid flottan samt vid rytteriet

under hvarterdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettiosex dagar och under 1887 värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, med undantag af de å sjömanshus inskrifne, i femton dagar;

under hvarterdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettioåtta dagar;

under åren 1891 och 1892 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratio dagar; och

under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i sextiosex dagar;

hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft;

vid artilleriet och ingenjörtrupperna

under hvarterdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettiosex dagar och under år 1887 värnplig-

(Nuvarande lydelse:)

under hvarterda af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen. öfvas i tjuguen dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

under hvarterda af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugutre dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar; och

under hvarterda af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugufem dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

vid fotfolket och trängen

under hvarterda af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen. öfvas i tjuguen dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

under hvarterda af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugutre dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar; och

under hvarterda af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugufem dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.»

(Föreslagen lydelse:)

tige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

under hvarterda af åren 1889 och 1890 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettioåtta dagar;

under åren 1891 och 1892 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratio dagar; och

under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratiofyra dagar;

hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft; samt

vid fotfolket och trängen

under hvarterda af åren 1887 och 1888 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i tjuguen dagar och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

under hvarterda af åren 1889 och 1890 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i tjugutre dagar och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

under åren 1891 och 1892 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i tjugufem dagar och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar; och

under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratiofyra dagar och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.»

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 53:

»Denna lag skall å invånarne i Gotlands län tillsvidare tillämpas med den olikhet i afseende å tiden och sättet för värnpligtens fullgörande:

a) att värnpligten för invånare i Gotlands län inträder vid början af det kalenderår, under hvilket han fyller nitton år, och fortfar till och med det, under hvilket han fyller trettioåtta år;

b) att tjänstetiden i beväringen är tolf år, hvaraf sex år i första och sex år i andra uppbådet;

c) att den värnpligtige är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjänstgöra under fredstid i femtiofyra dagar, hvilken tjänstgöring från och med år 1887 skall af vederbörande årsklasser fullgöras med trettio dagar under det första, med tolf dagar under det andra och med tolf dagar under det tredje året;

d) att, då beväringen jemlikt § 28 till tjänstgöring inkallas, det andra uppbådet icke skall uppfordras förr än första uppbådet från hela länet blifvit inkalladt, samt att så väl under fred som i krigstid de värnpligtige i Gotlands län skola vara befriade från tjänstgöring utom länets område.

Der för tillämpning af de i denna paragraf gifna särskilda föreskrifter rörande värnpligtens ut-

§ 53:

»Denna lag skall å invånarne i Gotlands län tillsvidare tillämpas med den olikhet i afseende å tiden och sättet för värnpligtens fullgörande:

a) att värnpligten för invånare i Gotlands län inträder vid början af det kalenderår, under hvilket han fyller nitton år, och fortfar till och med det, under hvilket han fyller trettioåtta år;

b) att den värnpligtige är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjänstgöra under fredstid i *nittio* dagar, hvilken tjänstgöring skall fullgöras under tre på hvarandra följande år med *sextiosex* dagar under första samt tolf under hvardera af de båda följande åren: dock att under år 1892 första årsklassen öfvas allenast trettio dagar och under år 1893 fyratvå dagar.

Der för tillämpning af de i denna paragraf gifna särskilda föreskrifter rörande värnpligtens utgörande i Gotlands län erfordras undantag i ett eller annat hänseende från öfriga i denna lag gifna bestämmelser, eger Konungen derom förordna.»

(Nuvarande lydelse:)

görande i Gotlands län erfordras undantag i ett eller annat hänseende från öfriga i denna lag gifna bestämmelser, eger Konungen derom förordna.»

I sammanhang med den kongl. propositionen har utskottet till behandling förehåft nedannämnda, inom Riksdagen väckta motioner angående ändring i vissa delar af ifrågavarande lag, nemligen:

motionen n:o 4 inom Första Kammaren, af herr C. B. Hasselrot, som hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att § 27 i värnpligtslagen skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»§ 27.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i nittio dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid flottan samt vid rytteriet under det första året, men vid *härens* öfriga vapenslag under två år med sextioåtta dagar under det första året och tjugutvå dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

a) de i § 25 mom. 1 b omförmälda värnpligtige och

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguet år, antingen varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart eller ock, efter inskrifning å sjömanshus såsom eldare eller maskinist under minst ett år varit i dylik befattning använd, med skyldighet likväl att för åtnjutande af sådan befrielse tillhöra *beväringens första uppbåd och flottans reserv* under hela sin värnpligtstid»;

hvarjemte motionären anhållit, att, derest annan lydelse af paragrafen skulle befinnas mera lämplig, särskilda utskottet derom ville framställa förslag;

motionen n:o 2 inom Andra Kammaren, af herr J. Nydahl, hvilken hemställt,

att Riksdagen, under förutsättning att den af Kongl. Maj:t föreslagna utsträckningen af beväringens öfningstid till nittio dagar vunne Riksdagens bifall, måtte besluta, att en hvar värnpliktig, som aflagt maturitets-, folkskolelärare- eller annan dermed jämförlig examen, afven-

som en hvar, som under minst fyra läsår besökt någon statens skola, som hade att förbereda till dessa examina, skulle, derest han vore till krigstjenst antaglig, vara skyldig att för sin utbildning tjenstgöra i sammanlagdt etthundraåttio dagar, dock med öppen rätt för den, som det önskade och som innehade därför nödig fysisk utveckling, att före examens afläggande och före inträdet i den lagstadgade värnpligts-åldern få undergå hälften af nämnda tjenstgöringsskyldighet — allt i enlighet med de närmare bestämmelser, som af Konungen meddelades;

motionen n:o 8 inom Andra Kammaren, af herr *A. Bexell*, i hvilken motion föreslagits,

att mom. 3 af § 28 enligt Kongl. Maj:ts förslag måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»3. Utan Riksdagens medgifvande må beväringen vid hären icke användas utom rikets gränser»;

äfvensom, alternativt, att till nämnda § måtte fogas ett ytterligare mom., så lydande:

»4. Om beväringens användande i Norge till försvar mot fiendtligt angrepp gäller hvad som kan blifva stadgadt i mellanrikslag angående båda rikenas skyldighet att bistå hvarandra till gemensamt försvar»;

motionen n:o 7 inom Andra Kammaren, deruti herr *A. Bokström*, med hvilken instämt herrar *L. Norrby* och *P. Larsson* i Fole, föreslagit,

att Riksdagen för sin del ville, med upphäfvande af § 53 värnpligtslagen den 5 juni 1885, sådan nämnda § lyder i lagen den 5 mars 1886, besluta, att nämnda lag med de ändringar deri, som med för-anledande af Kongl. Maj:ts till innevarande års urtima Riksdag aflåtna proposition n:o 2 kunde varda beslutade, skulle tillämpas och gälla jemväl för invånarne i Gotlands län;

motionen n:o 22 inom Andra Kammaren, af herr *A. Bokström*, i hvilken motion hemstälts,

att det särskilda utskottet, derest den i motionen n:o 7 åsyftade lagförändringen ansåges böra understödjas, måtte för Riksdagen fram-lägga förslag till de särskilda öfvergångsbestämmelser i värnpligtslagen, hvilka i sådant fall kunde anses vara af behovet påkallade.

Likaledes har utskottet, i hvad desamma afse intagande uti värnpligtslagen af bestämmelse rörande beloppet af den beväringensman tillkommande dagaflöning, här behandlat följande motioner inom *Andra Kammaren*, nemligen:

motionen n:o 3, af herrar *M. Dahn* och *J. Bengtsson*, hvilka föreslagit, att Riksdagen, i fall den bifölle Kongl. Maj:ts förslag till utsträckt

öfningstid för de värnpligtige, äfven måtte anslå åt dem en dagaflöning under nämnda öfningstid att utgå med 75 öre per man, och af hvilken dagaflöning vissa procent, som af det särskilda utskottet måtte bestämmas, finge inestå för de värnpligtiges framtida bästa;

att för beredande af medel till denna dagaflöning en progressiv beskattning måtte påläggas den högre inkomsten och de högre fastighetsvärdena efter de närmare bestämmelser, som särskilda utskottet måtte ega att föreslå;

och att bestämmelserna om dagaflöning måtte intagas i värnpligtslagen;

motionen n:o 5, af herrar *J. Sjöberg* och *O. Erickson*, uti hvilken motion hemstälts,

att, derest det af Kongl. Maj:t till nuvarande urtima Riksdag framlagda förslaget till förändrad lydelse i vissa delar af ofvannämnda lag af Riksdagen bifölles, den dagaflöning, som för beväringmanskap vore bestämd, måtte höjas med 30 öre, eller från nuvarande 20 öre till 50 öre, samt att bestämmelse härom måtte intagas i värnpligtslagen;

motionen n:o 13, af herr *J. Jonson* i Fröstorp, med hvilken herr *A. Svensson* i Bossgården jemte fyra andra af kammarens ledamöter instämt; varande uti denna motion föreslaget,

att Riksdagen måtte besluta, att, derest det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885, i fråga om öfningstidens utsträckning, vunne Riksdagens bifall, värnpligtslagens § 35 mom. 2 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Under öfrig tjenstgöring erhåller värnpliktig underhåll, sjukvård, beklädnad, utredningspersedlar och annan erforderlig utrustning, enligt särskilda bestämmelser, samt dessutom en dagaflöning af 80 öre»;

äfvensom att särskilda utskottet måtte föreslå Riksdagen att anvisa det härför erforderliga anslag;

motionen n:o 25, deruti herr *J. A. Fjällbäck*, med hvilken instämt herrar *J. Olsson* från Stockholm och *F. Berg*, föreslagit,

att Riksdagen, för den händelse det kongl. härordningsförslaget i hufvudsak blefve antaget, ville besluta, att dagaflöningen för de värnpligtige måtte förhöjas till 1 krona,

att Riksdagen för sin del ville besluta, att bestämmelsen rörande de värnpligtiges dagaflöning skulle inryckas på lämpligt ställe i värnpligtslagen, och

att Riksdagen, under ofvannämnda förutsättning, ville besluta om nedsättning i de af Kongl. Maj:t föreslagna löner åt krigsbefälet, med

inberäkning af dagtraktamentet, på det sätt, att lönebelopp, som öfversköte 2,000 kronor, minskades med tio procent, lönebelopp, som öfversköte 5,000 kronor, minskades med tjugu procent, och lönebelopp, som öfversköte 10,000 kronor, minskades med trettio procent.

De förslag till ändringar i värnpligtslagen, Kongl. Maj:t nu förelagt Riksdagen, äro i hufvudsakliga delar öfverensstämmande med framställningar i samma ämne, som gjorts till de två senaste Riksdagarne och af chefen för landtförsvarsdepartementet då till statsrådsprotokollet utförligt motiverats. Med afseende härå har också nuvarande departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet för den 14 nästlidne oktober beträffande ifrågavarande delar inskränkt sig till att hänvisa till hvad hans företrädare anfört. I fråga om de nya stadganden, som nu föreslagits, har departementschefen åter åberopat hvad t. f. chefen för generalstaben härom andragit i sitt den 23 sistlidne augusti afgifna förslag till förbättrad härordning. Dessa nya stadganden äro: i § 27, att, med undantag för rytteriet, beväringen vid samtliga vapenslag skall undergå vapenöfning under två på hvarandra följande år; i § 34, *dels* — såsom en följd af de i härordningsförslaget för erhållande af reservbefäl ifrågasatta åtgärder — att äfven den, som under viss tid innehaft anställning vid härens eller flottans reserv skall — likasom den, som under motsvarande tid varit anställd vid stammen — anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men efter afgangen från sagda anställning, så länge han i följd af sin värnpligt qvarstår i beväringen, tillhöra dess första uppbåd, *och dels* att den, som under minst två år varit inskrifven som studerande vid universitet eller annan statens högskola, skall under hela sin tjenstetid i beväringen tillhöra första uppbådet; i § 36, att landstormens inkallelse skall kunna ske äfven genom ringning i kyrkorna eller på annat, efter ortens förhållande lämpadt, på förhand kungjordt sätt; i § 39, att landstormsman, som skadas under tjenstgöring, skall hafva enahanda rätt till understöd eller pension för sig och efterlevande, som värnpliktig, hvilken tillhör beväringen; samt i § 53, att beväringmän, tillhörande Gotlands län, för framtiden skola vara skyldige att göra tjenst utom länet; hvarjemte i följd af förändringen i § 27 en deremot svarande ändring vidtagits med afseende å de i § 52 intagna öfvergångsbestämmelserna.

Utskottet får i fråga om de omständigheter och skäl, som ligga

till grund för berörda nya stadganden, hänvisa till sid. 30—39 i t. f. generalstabschefens förslag, likasom utskottet, beträffande hvad ofvanbemälda motionärer anfört till stöd för sina olika förslag, i allmänhet hänvisar till sjelfva motionerna och här nedan endast redogör för sådana delar af deras motivering, som gifvit anledning till särskildt uttalande från utskottets sida.

En sammanställning af de förslag till ändringar i värnpligtslagens olika paragrafer, som nu föreligga till utskottets granskning, gifver vid handen, att medan Kongl. Maj:t ifrågasatt ändring i § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 36, 39, 52 och 53, afser herr Hasselrots motion ett par redaktionsändringar i § 27, herr Nydahls motion uppenbarligen ett tillägg till samma paragraf, herr Bexells motion ändring i § 28, herrar Dahns och Bengtssons, herrar Sjöbergs och Ericksons, herr Jonsons i Fröstorp och herr Fjällbäcks motioner ändring i § 35 mom. 2 samt herr Bokströms motioner dels ändring i § 52 och dels uteslutande af § 53.

§ 1, § 3 mom. 1,
§§ 6 och 27,
§ 33 mom. 2
och 3, §§ 34,
36 och 39.

Hvad då först angår de delar af Kongl. Maj:ts förevarande framställning, hvilka i sak kunna behandlas oberoende af de väckta motionerna, eller de ifrågasatta ändringarna i § 1, § 3 mom. 1, §§ 6 och 27, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 36 och 39, så är det af Kongl. Maj:t nu för Riksdagen framlagda förslaget till förbättrad härordning i väsentlig mån fotadt på de i nyssnämnda §§ 27, 1 och 3 mom. 1 föreslagna bestämmelser om utsträckning af öfningstiden till 90 dagar samt om förlängning af tjenstetiden i dess helhet till och med det kalenderår, hvarunder den värnpligtige fyller 40 år, och af tjenstetiden i beväringen till 12 år, deraf 8 år i första och 4 år i andra uppbådet. Då utskottet i sitt denna dag afgifna utlåtande n:o 1 af anförda skäl i hufvudsak tillstyrker bifall till berörda härordningsförslag, följer häraf, att utskottet förordar jemväl antagandet af ifrågavarande till grund för detsamma liggande förändringar i värnpligtslagen; och utskottet har så mycket mindre tvekat att biträda hvad Kongl. Maj:t i detta senare afseende föreslagit, som utskottet hyser den bestämda öfvertygelse, att det mått af öfnings- och tjenstetid, hvilket enligt det kongl. förslaget skulle komma de värnpligtige till del, är det minsta möjliga, som kan ifrågakomma, om det åsyftade målet — ett betryggande för svar — skall kunna vinnas. Öfriga ändringar, som Kongl. Maj:t föreslagit i nu omhandlade paragrafer af värnpligtslagen, finner utskottet jemväl i sak vara af beskaffenhet att böra vinna Riksdagens bifall.

(§ 27.)

Beträffande derefter herr *Hasselrots* förslag till förändrad redak-

tion af § 27, så går detta förslag ut *dels* derpå, att i mom. 1 ordet »härens» skulle inskjutas framför »öfriga vapenslag», på det att ingen tvekan måtte kunna uppstå om att äfven det beväringssmanskap, som tilldelas den nyinrättade fästningsartillericorpsen för sjöbefästningarna vid Karlskrona, skall, likasom det flottan i öfrigt tillhörande beväringssmanskapet, undergå de nittio dagarnes vapenöfning under ett och samma år, *dels ock* derpå, att i mom. 2 b) skulle uttryckligen föreskrifvas, att värnpliktig, som enligt detta mom. är skyldig att under hela sin värnpligtstid tillhöra flottans reserv, äfven skall under samma tid tillhöra *beväringens första uppåd*; och då båda de sålunda föreslagna förändringarna synas utskottet egnade att förtydliga bestämmelserna i fråga, anser sig utskottet böra förorda samma förändringars vidtagande.

Herr *Nydahls* motion om fastställande af en längre öfningstid för de värnpligtige, som antingen aflagt maturitets-, folkskolelärare- eller annan dermed jemförlig examen eller ock, utan att hafva hunnit fram till sådan examen, under vissa läsår besökt någon statens skola, innebär i sjelfva verket ett upptagande i en något förändrad form af 1883 års bekanta förslag i ämnet. Ehuru förslaget äfven i den något obestämda form, hvori det nu framkommit, torde få ur rent militärisk synpunkt anses beaktansvärdt, då man genom ett ändamålsenligt tillgodogörande af den utsträckta öfningstiden antagligen skulle kunna uppnå det resultat, att större tillgång på reservbefäl och i all synnerhet reservunderbefäl vid mobilisering vore att för hären påräkna, kan utskottet likväl för sin del icke under nuvarande förhållanden understödja detta förslag. Att för olika samhällsklasser påbjuda en olika öfningstid synes nemligen utskottet vara en åtgärd, som man icke utan tvingande nödvändighet bör tillgripa; och då det kongl. härordningsförslaget upptager flera bestämmelser i syfte att vidare utveckla och förbättra den nyligen införda reservbefälsinstitutionen, torde någon tids erfarenhet rörande dessa bestämmelsers förmåga att åstadkomma det afsedda resultatet böra afvaktas, innan man besluter sig för att slå in på den väg, motionären utpekat. I alla händelser skulle det då blifva nödvändigt att vidtaga betydande modifikationer vid bestämmandet af de kategorier af värnpligtige, hvilka skulle vara underkastade den ökade öfningstiden, ty motionärens förslag att förpligtelsen skulle utsträckas så långt som till en hvar, hvilken tillbragt fyra läsår i en statens skola, lär väl få anses allt för obilligt.

Med sitt förslag till ändring i § 28 synes herr *Bewell*, att döma af motiveringen i motionen, hafva ett tvåfaldigt syfte, nemligen dels att få till stånd en inskränkning i Sveriges nuvarande förpligtelse att

med sin samlade krigsstyrka bidraga till Norges försvar och dels att åstadkomma en garanti för att de förenade rikena icke måtte indragas i, såsom motionären uttrycker sig, »krigiska allianser och stormagts-tvister». Oafsedt att rätta formen för vinnande af en ändring i förstnämnda förhållande icke lär vara att låta ett stadgande i den af motionären utpekade riktningen inflyta i värnpligtslagen, anser utskottet det icke under några omständigheter böra förekomma, att åtgärder vidtagas, genom hvilka de förenade rikenas skyldighet att vid krigstillfälle bistå hvarandra inskränkes, hvarför utskottet också finner herr Bexells framställning i denna del böra af Riksdagen lemnas utan afseende. Och hvad det senare af motionens syftemål beträffar, tillåter sig utskottet framhålla, att, för den händelse garantier i den angifna riktningen skulle anses erforderliga, dessa borde beredas genom en i vederbörlig ordning vidtagen grundlagsändring och icke genom inryckande i värnpligtslagen af en bestämmelse, som, utan att leda till det afsedda resultatet, under vissa förhållanden skulle kunna komma att verka förlamande på landets försvarsförmåga. Väl är det sant hvad chefen för landtförsvarsdepartementet i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 14 nästlidne oktober framhåller, eller att organisationen af krigsstyrkan hos oss likasom hos öfriga stater af andra rangen icke kan vara afsedd för ett offensivt krig, utan till sin nödvändiga förutsättning har, att hären kommer att uppkallas endast för att vid gränsen af det egna området möta en fiende och så vidt möjligt förekomma dennes inträngande i landet, men häraf följer icke, att omständigheterna ej kunna blifva sådana, att det äfven för vår krigsstyrka kan blifva nödigt att rycka öfver gränsen, exempelvis för att tillgodogöra sig frukterna af en vunnen framgång. Om då Riksdagens samtycke måste afvaktas, innan den af stam och beväring sammansatta hären skulle kunna företaga ett dylikt framryckande, skulle det deraf föranledda dröjsmålet kunna blifva ganska ödesdigert för krigets gång. I alla händelser synes den af motionären föreslagna ändringen så mycket mindre behöflig, som den kongl. propositionen i denna del upptager det af 1882 års landtförsvarskomité ursprungligen föreslagna stadgandet, att beväringens första upp-båd vid hären utom de förenade rikenas gränser får användas endast till *rikets försvar* och efter det att statsrådet blifvit hört och riksdagskallelse utfärdats.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot den af Kongl. Maj:t i fråga om användandet af andra upp-bådet föreslagna bestämmelsen, anser således Kongl. Maj:ts förslag till förändrad lydelse af § 28 böra antagas.

Beträffande derefter det af åtskillige motionärer framställda förslaget, § 35 mom. 2. att i § 35 mom. 2 skulle intagas bestämmelse om beloppet af den dagafföning, hvilken skulle under öfningstiden tillkomma beväringssman, anser utskottet, som i sitt utlåtande n:o 1 yttrar sig rörande sjelfva beloppet af denna aflöning, det icke vara lämpligt att bifalla hvad bemälda motionärer sålunda ifrågasatt. Enligt sakens natur bör det nemligen vara kommande Riksdagar förbehållet att i vanlig anslagsväg och efter sig företeende omständigheter fastställa den ersättning, som må komma de värnpligtige till del. Då emellertid motionärernas ifrågasvarande yrkande synes vara föranledt af farhåga för att Riksdagen framdeles på de gemensamma voteringarnas väg skulle komma att nedsätta det ersättningsbelopp, båda kamrarna nu för befrämjande af försvarsfrågans lösning kunna vara villiga att medgifva, anser sig utskottet böra såsom sin mening uttala, att en dylik eventualitet synes utskottet med hänsyn till försvarsfrågans utvecklingsgång högst osannolik. Om de värnpligtige en gång fått sig medgifven en högre dagafföning än den nuvarande, läser någon nedsättning deri icke kunna ifrågakomma, med mindre än att den allmänna meningen i landet afgjort så fordrar.

I motiveringen till sitt förslag om upphäfvande af § 53 erinrar herr *Bokström* till en början, hurusom Riksdagen i skrifvelse den 11 maj 1891 förklarar sig anse likställighet emellan de gotländske och rikets öfrige värnpligtige vara ett eftersträfvansvärdt mål, och på grund deraf anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och i hvad mån invånarna i Gotlands län måtte kunna i fråga om sättet för värnpligtens fullgörande likställas med rikets öfriga värnpligtige, och derefter för Riksdagen framlägga förslag i ämnet. Enligt det statsrådsprotokoll, som funnes bifogadt Kongl. Maj:ts till innevarande års lagtima Riksdag aflåtna proposition n:o 2, angående ändringar i värnpligtslagen, hade Kongl. Maj:t emellertid, efter vederbörandes hörande, icke ansett sig kunna fästa åsyftadt afseende vid berörda framställning, men enligt det statsrådsprotokoll, som vore bifogadt Kongl. Maj:ts till innevarande urtima Riksdag aflåtna proposition n:o 2, angående ändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen, hade Kongl. Maj:t likväl funnit sig böra så till vida tillmötesgå berörda framställning, att undantagsbestämmelsen om att de värnpligtige i Gotlands län skulle vara befriade från tjenstgöring utom länets område skulle få bortfalla.

De undantagsbestämmelser, som icke ansetts kunna eftergifvas, skulle sålunda, anmärker motionären, inskränka sig till:

Bih. till Urtima Riksd. Prot. 1892 8 Saml. 1 Afd. 2 Häft.

a) att värnpligten för invånare i Gotlands län inträdde vid början af det kalenderår, under hvilket han fylde nitton år, och fortfore till och med det, under hvilket han fylde trettioåtta år; och

b) att den värnpligtige vore, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i nittio dagar, hvilken tjenstgöring skulle fullgöras under tre på hvarandra följande år med sextiosex dagar under första samt tolf under hvarterdera de båda följande åren; dock att under år 1892 första årsklassen öfvades allenast trettio dagar och under år 1893 fyratjotvå dagar.

Motionären har härefter ingått i en undersökning, huruvida de ofvan anförda undantagsbestämmelserna verkligen kunde vara af den vigt och betydelse, att de fortfarande borde i värnpligtslagen kvarstå såsom en afvikelse från nämnda lags allmänna bestämmelser.

Beträffande först *den tidigare inskrifningsåldern* i Gotlands län, hade chefen för generalstaben i afgifvet yttrande af den 24 augusti 1891 såsom sin mening uttalat, att något afseende icke borde fästas å förslaget, att värnpligtsskyldigheten i Gotlands län skulle, i likhet med hvad som gälde för riket i öfrigt, inträda med det år, hvarunder den värnpligtige fylde 21 år. Bestämmelsen om den tidigare inskrifningen i Gotlands län — för närvarande vid 19:e året — vore afsedd såsom gengäld för den i någon mån ökade börda, som § 53 värnpligtslagen pålade gotlänningarne. Det vore vidare alldeles icke obevisadt, att den gotländska ynglingen tidigare än ynglingarne å fastlandet ernådde den kroppsutveckling, som för värnpligtens fullgörande vore af nöden. De dag efter dag återkommande långa marscherna, som på männens i ledet uthållighet och kropps krafter stälde de största anspråken, vore icke heller att motse på Gotland, och till den kraftutveckling, som erfordrades för en kortvarig, en eller två dagar omfattande marschansträngning, för att hinna en hotad punkt af öns kuster eller den centrala befästade ställningen inom ön, liksom i allmänhet till strid inom en befäst ställning, hvilken art af strid antagligen blefve hufvudsaken vid Gotlands försvar, vore unga trupper mycket egnade.

Häremot invänder motionären, bland annat, att det enligt hans förmenande vore alldeles oberättigadt att, då det gälde personlig värnpligt, lägga en »i någon mån ökad börda» på invånarne i en enda landsända. Det kunde vara, att denna landsända ansåges mera hotad än de flesta andra, men Gotland vore väl icke den enda punkten, som ansåges hotad. Såsom sådana nämndes också af framstående fackmän hufvudstaden, Karlskrona, Norrland m. fl. Ingen hade emellertid djerfts ifrågasätta, att den på dessa punkter ökade krigsfaran skulle mötas

med ökade värnpligtsbördor på den å dessa ställen befintliga befolkningen, men då det gälde Gotland droge man icke i betänkande att tillämpa nämnda princip. Toges den ökade bördan, såsom rätt och billigt vore, bort, så behöfdes det ingen gengäld till Gotlands befolkning, som då hade att fullgöra det mått af personlig värnpligt, som staten vid de särskilda vapenslagen utkräfd af alla sina dertill dugliga undersåtar. Den gengäld, som skulle ligga i bestämmelsen om den tidigare inskrifningsåldern i Gotlands län, syntes icke heller kunna såsom en Gotland särskildt medgifven förmån högt skattas, enär enligt § 6 värnpligtslagen hvarje svensk man äfven före 21:a året vore berättigad att blifva inskrifven och vapenöfvad, om han vore till krigstjänst duglig och i öfrigt lämplig till den tjenst, hvartill han anmälde sig. Vore den gotländska ynglingen, såsom chefen för generalstaben syntes anse, krigsduglig vid 19 års ålder, så borde förmånen af tidigare vapenöfning kunna på grund af nämnda stadgande honom beredas, och någon särskild bestämmelse om en sådan förmån vore i så fall obehöflig i den 53:e §.

Beträffande särskildt påståendet, att den gotländske ynglingen vore tidigare utvecklad än ynglingarne på fastlandet, så har motionären på sid. 8—11 i sin motion ingått i ett utförligt bemötande deraf. Utskottet, som i fråga härom i öfrigt hänvisar till sjelfva motionen, vill endast anmärka, att motionären i detta sammanhang framhållit, hurusom den ålder, vid hvilken inom de särskilda europeiska staterna skyldigheten att deltaga i aktiv krigstjänst inträdde, vore

i Tyskland, Italien, Spanien, Nederländerna, Belgien och Schweiz:
20 år;

i Österrike-Ungarn, Frankrike, Ryssland, Portugal, Bulgarien, Grekland och Sverige utom Gotlands län:

21 år;

i Finland och Rumänien:

22 år;

i Danmark och Norge:

23 år;

hvidan alltså ingen annan europeisk stat, icke ens någon af de sydligare staterna, hade vågat sätta värnpligtens inträde så lågt som till det nittonde året, hvilket vore lagbestämdt för invånarne i Gotlands län.

För öfningstidens fördelning på tre i stället för två år finnes, anmärker motionären, enligt chefens för generalstaben uttalande två skäl. Det ena, som förut blifvit inför Riksdagen framhållet, vore det,

att, då en värnpligtsklass i Gotlands län icke vore talrik nog att bilda högre truppförband än kompani, två klasser beväring måste på en gång sammandragas, på det befäl och manskap måtte komma i tillfälle att undergå öfning jemväl i bataljonsförband. Det andra skälet, som i år för första gången framlagts för Riksdagen, vore den omständigheten, att Gotlands infanteriregemente icke hade annan stam än den fåtaliga af hufvudsakligen till rekrytering af underbefäl afsedda volontärer, som enligt 1886 års riksdagsbeslut finge vid regementet anställas. Vid mobilisering komme sålunda »männen i ledet» att bestå nästan uteslutande af värnpligtige, och äfven vid de mobiliserade artilleriafdelningarna komme, oaktadt för dem en stamstyrka i samma bemärkelse som för truppafdelningarna å fastlandet vore att påräkna, proportionen emellan stamsoldater och beväring att varda vida ofördelaktigare än å fastlandet. De mobiliserade truppafdelningarna komme vidare att, såsom en följd dels af stammens otillräcklighet och dels af nödvändigheten att för den isoleradt liggande ön uppsätta en proportionsvis större styrka än å fastlandet, i vida högre grad än derstädes taga beväringen i anspråk. Linieafdelningarna å Gotland komme sålunda att sammanfattas af minst 8 klasser, under det att i fastlandets linieafdelningar af infanteriet och trängen inginge endast 3 å 4 klasser, och vid öfriga vapenslag än mindre antal. Men linieafdelningarna i allmänhet och ej minst de på Gotland måste vara dugliga att genast vid krigsutbrott gå emot fienden. Fördelades nu de gotländska beväringsofningarna under fred på allenast två år, blefve följden den, att linieafdelningarna, i hvilka, derest mobilisering komme att ega rum på våren, den då ööfvade första klassen ej kunde insättas, måste komma att upptaga beväringmän, som sedan 7 å 8 år ej varit underkastade någon slags öfning, ett sakernas skick, som chefen för generalstaben så mycket mindre ansett sig kunna förorda, som, enligt hans uppfattning, den tredje beväringsofningen, just till undvikande af nyssnämnda olägenhet, borde försiggå under 5:e eller 6:e beväringsåret.

Hvad det första af berörda båda skäl beträffade, ansåge motionären några oöfverstigliga hinder för en sådan anordning, hvarigenom den gotländska beväringen kunde öfvas i bataljonsförband, icke förefinnas, äfven för det fall, att öfningstiden jemväl för Gotlands län blefve fördelad på två år. Enligt hvad motionären från sakkunnigt håll inhemtat, kunde nemligen andra årsklassen inkallas, när den första hunnit tillräckligt öfvas för att kunna deltaga i vidare öfning tillsammans med den andra årsklassen, exempelvis efter 44 dagars öfning. Mot en sådan sammandragning kunde betänkligheter hafva förefunnits,

då hela öfningstiden varit inskränkt till 54 dagar, men med 90 dagars öfningstid vore ju förhållandena väsentligen förändrade.

Vidkommande det andra skälet måste det, enligt motionärens tanke, medgifvas, att det vore en betänklig svaghet i den gotländska beväringsoorganisationen derutinnan, att dess infanteriafdelning saknade stödet af erforderligt stammanskap, men man borde dervid icke förbise, att den roterade jorden på Gotland verkligen uppstått till stam lämpligt manskap, ehuru väl att detta blifvit disponerad till sjöförsvaret. Vid sådant förhållande kunde väl ifrågasättas, om det vore med rättvisa och billighet förenligt, att bristen på stam vid infanteriafdelningen i Gotlands län afhjelpes genom en ökad börda å de värnpligtige i detta län. Dertill komme ytterligare, att den föreslagna åtgärden, åtminstone enligt chefens för generalstaben mening, måste vara alldeles otillräcklig att fylla berörda brist, vid hvilket förhållande den ökade bördan syntes blifva i det närmaste ändamålslös. Om tjänstgöringens fördelning på 2 år under angifna förutsättningar skulle vålla, att linien komme att upptaga beväringmän, som sedan 7 å 8 år ej varit underkastade någon öfning, så blefve det med tjänstgöringstidens fördelning på 3 i stället för 2 år icke mera vunnet, än att linien då komme att upptaga beväringmän, som ej på 6 å 7 år undergått någon vapenöfning, och dermed syntes det vara påtagligt, att man icke med denna afvikelse från den allmänna värnpligtslagens bestämmelser vunne det dermed afsedda ändamålet: linietrupper, dugliga att utan stöd af erforderlig stam genast vid krigsutbrott gå emot fienden. För Gotlands befolkning vore denna afvikelse ganska betungande, på samma gång som densamma vid värnpligtiges flyttningar gäfvade anledning till åtskilliga olägenheter och missförhållanden. En undantagslagstiftning för detta ändamål kunde svårligen anses oafvisligen nödig. Ville man verkligen afhjelpa den påpekade bristen i den gotländska försvarsorganisationen, så måste tydligen andra utvägar anlitas.

Hvad motionären sålunda andragit till stöd för sin ifrågavarande hemställan synes utskottet innebära talande skäl för ett bifall till densamma. Tidpunkten torde nu vara inne att fullständigt upphäfva den undantagsställning i fråga om värnpligtens fullgörande, hvori Gotlands invånare befunnit sig allt sedan år 1811, då den s. k. beväringkonventionen antogs, en undantagsställning, hvars införande säkerligen icke någon nu skulle påyrka. Särskildt likställigheten i inskrifningsålder hyser utskottet icke någon tvekan att förorda, enär ingen som helst giltig grund synes utskottet i verkligheten förefinnas för fortvaron af en anordning, hvarigenom de gotländska ynglingarna kallas

till fanorna två år tidigare än fastlandets ungdom. I fråga om öfnings- tidens fördelning lära visserligen generalstabschefens erinringar väga tyngre, men då enligt det nu föreliggande kongl. förslaget den tredje beväringsofningen å Gotland skulle försiggå redan under det tredje värnpligtsåret och icke, såsom generalstabschefen tänkt sig, under det femte eller sjette, torde från det kongl. förslagets synpunkt risken af ett eftergifvande för hvad billigheten i allt fall fordrar blifva väsent- ligen mindre.

§ 52.

Om emellertid, i enlighet med hvad utskottet anser sig böra förorda, § 53 i värnpligtslagen upphäves, blir häraf en följd, att andra öfvergångsstadganden för de gotländske värnpligtige, än de Kongl. Maj:t föreslagit, måste i lagen införas. Detta har också motionären beaktat, i det att han i sin motion n:o 22 hemställt, att utskottet måtte framlägga förslag till nödiga bestämmelser uti ifrågavarande hänseende. Vid affattandet af dessa bestämmelser har utskottet följt den grund- sats, som af Kongl. Maj:t gjorts gällande i fråga om värnpligtige i det öfriga riket, eller att den, som en gång begynt sin tjenstgöring enligt nu gällande stadganden, icke behöfver undergå längre öfning än hvad han enligt samma stadganden är underkastad.

Hvad då först angår de värnpligtige i Gotlands län, hvilka år 1893 skulle tillhöra *21-åringarnes* klass — d. v. s. de år 1872 födde och med dem likställda äldre — så hafva desse vid årets början vapen- öfvats i sammanlagdt 42 dagar, deraf 30 dagar under år 1891 och 12 dagar under år 1892. För dem återstår sålunda endast 12 dagars öfning; och bör denna naturligen fullgöras under år 1893.

Värnpligtige af *20-åringarnes* klass — eller de år 1873 födde och med dem likställda äldre — hafva vid ingången af år 1893 öfvats i 30 dagar, d. v. s. fullgjort 1892 års vapenöfning. De äro följaktligen underkastade ytterligare 24 dagars tjenstgöring, hvilken lämpligen torde böra utgöras med 12 dagar under hvardera af åren 1893 och 1894.

De ynglingar, som under år 1893 fylla *19 år* — d. v. s. de, som äro födda år 1874 — böra uppenbarligen inskrivas först i den ord- ning, hvartill den förändrade lagbestämmelsen föranleder, d. v. s. under år 1895; och hafva de derefter att undergå öfning i enlighet med bestäm- melserna i § 27.

Under åren 1893, 1894 och 1895 skulle alltså beväringsofningar komma att i Gotlands län ega rum sålunda, att

år 1893 skulle tredje årets öfning försiggå i 12 dagar; och andra årets öfning likaledes i 12 dagar;

år 1894 skulle tredje årets öfning försiggå i 12 dagar; och
år 1895 skulle första årets öfning försiggå i 68 dagar.

I enlighet med dessa grunder har utskottet formulerat och i § 52 intagit förslag till öfvergångsstadganden för de gotländske värnpligtige. Då det vidare syns utskottet oegentligt, att i § 52 fortfarande skulle kvarstå allmänna dylika stadganden för åren 1887—1892, har utskottet i sitt förslag till förändrad lydelse af nämnda § uteslutit sistberörda stadganden; i följd hvaraf åt paragrafen i dess helhet också gifvits en annan uppställning.

Antagandet af de föreslagna ändringarna i värnpligtslagen har af Kongl. Maj:t icke gjorts beroende af bifall till något af de utaf Kongl. Maj:t i öfrigt för den urtima Riksdagen framlagda förslag. Deremot har i motionerna inom Andra Kammaren n:o 4, af herr Nils Nilsson i Skärhus, och n:o 6 af herrar J. Sjöberg och O. Ericsson m. fl. ifrågasatts, att såsom vilkor för godkännande af förslaget till ändrad lydelse af värnpligtslagen skulle uppställas godkännandet af väckta förslag om en tidtals återkommande revision af det värde, efter hvilket rustnings- och roteringsbesvären skulle af statsverket ersättas. För sin del anser utskottet, i öfverensstämmelse med den uppfattning, utskottet i sitt utlåtande n:o 1 gjort gällande i fråga om bifall till hvad utskottet i berörda utlåtande hemställt, att för antagande af ändringarna i värnpligtslagen bör uppställas den förutsättning, att kamrarne fatta sammanstående beslut, som af Kongl. Maj:t godkännas, i anledning af såväl Kongl. Maj:ts propositioner den 14 oktober 1892 dels angående förbättrad härordning, dels angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m., dels om ändring i förordningen den 3 juni 1892 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, dels angående upphörande af de enligt förordningen den 5 oktober 1889 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillningsavgifter af frälseegendomar och lotshemman, dels angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885, dels ock angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, som äfven inom Riksdagen i dessa ämnen väckta förslag.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa:

!:) att herr Nydahls motion icke må af Riksdagen bifallas;

2:o) att herr Bexells motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

3:o) att herrar Dahns och Bengtssons, Sjöbergs och Ericksons, Jonsons samt Fjällbäcks förevarande motioner, i hvad de afse intagande uti värnpligtslagen af bestämmelse rörande beloppet af den beväringssman tillkommande dagaflöning, icke må vinna Riksdagens bifall; samt

4:o) att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i vissa delar af värnpligtslagen icke kunnat oförändrad antagas, må, i anledning af samma proposition samt herrar Hasselrots och Bokströms ofvan omförmälda motioner och under vilkor, att kamrarne fatta sammanstående beslut, som af Kongl. Maj:t godkännas, i anledning af såväl hvad Kongl. Maj:t i särskilda till Riksdagen den 14 oktober 1892 aflåtna propositioner föreslagit dels angående förbättrad härordning, dels angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m., dels om ändring i förordningen den 3 juni 1892 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, dels angående upphörande af de enligt förordningen den 5 oktober 1889 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillningsafgifter af frälseegendomar och lotshemman, dels angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885, dels ock angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, som äfven inom Riksdagen i dessa ämnen väckta förslag, för sin del besluta, *dels* att § 53 i värnpligtslagen den 5 juni 1885, sådan nämnda § lyder i lagen den 5 mars 1886, skall upphävas, *dels ock* att § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 36, 39 och 52 i berörda lag, § 27, sådan den lyder i lagen den 22 maj 1891, skola erhålla följande förändrade lydelse:

(Kongl: Maj:ts förslag:) (Utskottets förslag:)

§ 1:

»Hvarje svensk man är värnpliktig från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguet år, till och med det, under hvilket han fyller fyratio år.»

§ 3:

»1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Beväringen delas i första och andra uppbådet. Tjenstetiden är åtta år i första och derefter fyra år i andra uppbådet.

I krigstid bestämmer dock endast behovet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.»

§ 6:

»Äfven före det år, värnpligten inträder, må yngling anmäla sig till inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station, hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill fordras, att han är till krigstjenst duglig och i öfrigt lämplig till den tjenst, hvartill han anmäler sig.

Han tillhör likväl första uppbådet, intill dess åtta år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguet år.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar för de enligt denna § inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern inträdt.»

§ 27:

»1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i nittio dagar, hvilken tjenst-

§ 27:

»1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i nittio dagar, hvilken tjenst-

(Kongl. Maj:ts förslag:)

göring skall fullgöras vid flottan samt vid rytteriet under det första året, men vid öfriga vapenslag under två år med sextioåtta dagar under det första året och tjugutvå dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

a) de i § 25 mom. 1 b) omförmälde värnpligtige,

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguetå år, antingen varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart eller ock, efter inskrifning å sjömanshus såsom eldare eller maskinist, under minst ett år varit i dylik befattning använd, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela sin värnpligtstid.»

(Utskottets förslag:)

göring skall fullgöras vid flottan samt vid rytteriet under det första året, men vid *häreus* öfriga vapenslag under två år med sextioåtta dagar under det första året och tjugutvå dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

a) de i § 25 mom. 1 b) omförmälde värnpligtige,

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguetå år, antingen varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart eller ock, efter inskrifning å sjömanshus såsom eldare eller maskinist, under minst ett år varit i dylik befattning använd, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra *beväringens första uppbåd och flottans reserv* under hela sin värnpligtstid.»

§ 28:

»1. Då rikets försvar det kräfver, må Konungen efter statsrådets hörande till tjänstgöring inkalla beväringens första uppbåd eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

2. Derest i anseende till krig eller fara för krig det för rikets försvar finnes nödigt, att äfven bevärin-

(Kongl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

gens andra uppåd, eller någon del deraf i skilda orter eller vid olika vapen, inkallas, må Konungen derom förordna, sedan han statsrådet hört och, så vida Riksdagen ej är samlad eller inom trettio dagar sammanträda skall, låtit riksdagskallelse utfärda.

3. Utom de förenade rikenas gränser må beväringens första uppåd vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att statsrådet blifvit hört samt riksdagskallelse utfärdats. Utan Riksdagens medgifvande må beväringens andra uppåd vid hären icke användas utom de förenade rikenas gränser.»

§ 33:

»2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör beväringens första uppåd, gäller dessutom:

a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompaniområdet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;

b) att, vid afflyttning till annat kompaniråde för att där mantalsskrifvas, han är pliktig derom göra anmälan, så väl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya boningsorten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Den, hvilken enligt § 27 mom. 2 tillhör flottans reserv, så ock annan värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus och tillhör första uppådet, är skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompanibefälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniömråden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras dels hos kompanibefälet vid det kompaniömråde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit in-

(Kongl. Maj:ts förslag:) (Utskottets förslag:)

skrifven, dels hos befälet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt; börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgang från sjömanshus egt rum.

Första uppådet tillhörande värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid aflyttning.»

§ 34:

»1. Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam eller vid härens eller flottans reserv under sammanlagdt minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter afgången från sagda anställning, så länge han i följd af sin värnpligt qvarstår i beväringen, tillhöra dess första uppådet.

2. Den, som under minst två år varit inskrifven såsom studerande vid universitet eller annan statens högskola, tillhör likaledes första uppådet under hela sin tjenstetid i beväringen.»

§ 36:

»1. Landstormen kan endast under krig och till hemortens försvar uppkallas efter derom af Konungen i statsrådet fattadt beslut. Uppådad landstormsman är underkastad i krigslag gifna bestämmelser.

2. Uppkallelsen verkställles genom omedelbar order enligt § 29 eller ock, vid öfverhängande fara, medelst ringning i kyrkorna eller på annat, efter ortens förhållande lämpadt, på förhand kungjordt sätt.»

§ 39:

»1. Landstormsman är under tjenstgöring pliktig att sjelf förse sig med kläder och att, derest staten icke kan genast vid uppkallandet anskaffa föda, under tiden förse sig äfven med sådan, mot ersättning af staten för värdet af soldatportion.

(Kongl. Maj:ts förslag:)

Vapen, ammunition samt fälttecken, angifvande landstormsmans egenskap af krigsman, tillhandahållas af staten.

2. Landstormsman, som skadas under tjenstgöring, har enahanda rätt till understöd eller pension för sig och efterlevande, som värnpliktig, hvilken tillhör beväringen.»

§ 52:

»De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att

vid flottan samt vid rytteriet

under hvarterdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettiosex dagar och under 1887 värnpligtige, tillhörande andraårsklassen, med undantag af de å sjömanshus inskrifne, i femton dagar;

under hvarterdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettioåtta dagar;

under åren 1891 och 1892 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratio dagar; och

under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i sextiosex dagar;

hvar efter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft;

(Utskottets förslag:)

»De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att, med undantag för invånarne i Gotlands län, om hvilka här nedan särskildt stadgas, under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i sextiosex dagar, om de inskrifvits vid flottan eller vid rytteriet, och eljest i fyratiofyra dagar, samt värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, som inskrifvits vid fotfolket eller vid trängen, öfvas i femton dagar; hvar efter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.

Inom Gotlands län skall värnpligtiges öfning under öfvergångstiden från hittills gällande särskilda bestämmelser fullgöras sålunda, att under år 1893 värnpligtige, som fullgjort första och andra eller allenast första årets öfning, öfvas i tolf dagar; och under år 1894 värn-

(Kongl. Maj:ts förslag:)

vid artilleriet och ingenjörtrupperna

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettiosex dagar och under år 1887 värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i trettioåtta dagar;

under åren 1891 och 1892 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratio dagar; och

under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratiofyra dagar;

hvarrefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft; samt

vid fotfolket och trängen

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i tjuguen dagar och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i tjugutres dagar

(Utskottets förslag:)

pligtige, som fullgjort första och andra årets öfning, öfvas likaledes i tolf dagar; hvarrefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.

(Kongl. Maj:ts förslag:)

och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

under åren 1891 och 1892 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i tjugufem dagar och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar; och

under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i fyratiofyra dagar och värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, i femton dagar;

hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.

(Utskottets förslag:)

Stockholm den 15 november 1892.

På särskilda utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

vid punkten 4:o:

angående § 27 mom. 1 i värnpligtslagen:

af herr greve H. E. G. Hamilton, som anført:

»Mot utskottets hemställan i fjerde punkten, för så vidt samma hemställan afser ändrad lydelse af § 27 i värnpligtslagen och dermed sammanhängande delar af nämnda lag, får jag härmed anmäla min reservation.

Kompromiss-skrifvelsen af år 1873 afsåg som bekant genomförandet af en fullständig arméorganisation på den allmänna värnpligtens grundval samt ett fullständigt aflyftande af rustnings- och

roteringsbördorna i samband med en successiv — under loppet af en längre tidrymd långsamt skeende — afskrifning jemväl af grundskatterna. Den öfverenskommelse, som på grund af denna skrifvelse kom till stånd, uteslöt visserligen icke möjligheten af försvarsfrågans lösande på de partiella förbättringarnas väg men lemnade deremot uppenbarligen icke rum för ett förslag, hvilket, såsom det nu föreliggande, afser att, med fullständigt eftergifvande på kort tid af hela grundskatten men med bibehållande af rustnings- och roteringsskyldigheten, fastslå en härordning, genom hvilken, i trots af de dermed förknippade betydande kostnaderna, enligt dess främste målsmans eget vitsord, de värnpligtige »endast nätt och jemt hinna till gränsen af hvad utaf en duglig fältsoldat kräfves».

Då detta förslag vill stödja sig på den så kallade kompromissen såsom ett politiskt faktum, är detta därför fullständigt obefogadt. Denna kompromiss är tvärtom härigenom bruten; och dermed är äfven uppgifven den säkraste garantien för ernåendet af ett försvar, sådant vi dock fortfarande måste eftersträfva, ett försvar som å ena sidan erbjuder oss nödig trygghet mot yttre fiender och å andra sidan aflägsnar de anledningar till inre split och missnöje, hvilka härflyta ur den nuvarande ordningen.

Visserligen vill man göra gällande, att den nu ifrågasatta organisationen snart skall efterträdas af en fullständigare och bättre just i följd af dess egna brister. Detta är dock en den ovissaste förhoppning, som för öfrigt med lika mycket eller lika litet skäl skulle kunna anknytas till snart sagdt hvilket projekt som helst och som år 1891 med samma styrka och värme begagnades för främjande af det då af regeringen framlagda förslaget, till hvilket dock ingen numera torde vilja återgå. Af vissa bland de uttalanden, med hvilka utskottet i utlåtandet n:o 1 motiverat sitt afstyrkande af herr Olof Jonssons motion, framgår för öfrigt tydligt nog, att det nu föreliggande förslaget vunnit majoritet ingalunda därför, att detsamma framför andra härordningsförslag skulle kunna betecknas såsom en antagligen snart försvinnande öfvergångsformation utan fastmer därför, att det på verksamaste sätt fastläser systemet stam och beväring på indelningsverkets grund samt undanskjuter möjligheten af värnpligtens vidare utsträckning.

Att försvarsfrågan råkat i ett sådant läge och att så många nu synas vara beredda att acceptera detta läge såsom tillfredsställande, är i väsentlig mån att tillskrifva det lika oväntade som kraftiga stöd, som under de två senaste åren lemnats åt påståendet, att den för en nöjaktig härordning nödiga utsträckningen af värnpligten skulle vara

oförenlig med svenska folkets åskådningssätt, ett påstående som törhända numera ej lätteligen skall kunna beröfvas den auktoritet, det sålunda vunnit, men som dock icke stödjer sig på någon verklig erfarenhet, då något förslag i nämnda riktning icke på många år af regeringen förelagts Riksdagen. Hade detta skett, och hade ett sådant förslag fått uppbäras af samma auktoritet och främjas med samma kraft som det nu föreliggande, håller jag för högeligen sannolikt — och jag vet, att denna min uppfattning delas af mången, som här kan åberopa långt större erfarenhet och insigt än jag — att försvarsfrågan redan vunnit en verklig och tillfredsställande lösning. Fullt förvissad är jag, att detta skulle hafva skett, derest man derjemte icke försmått att söka vinna allmänna opinionen för en effektiv utsträckning af värnpligten genom tillmötesgående af de reformkraf, hvilka för den stora massan af befolkningen redan länge tett sig såsom de mest berättigade och hvilka — man må mot deras sammankopplande med försvarsfrågan invända hvad som helst — dock obestriddigen stå i långt naturligare samband med frågan om utsträckt värnpligt än krafvet på grundskatternas afskrifvande. Härigenom skulle man ytterligare kunnat vinna ej blott den styrka i det yttre, som man måste eftersträfvamen nu icke vinner, utan äfven något som borde te sig såsom ej mindre angeläget, nemligen att befolkningen allmänt uppfattat den nya ordningen såsom en frivillig och gagnrik utveckling af dess egna krafter och ej såsom en af andra pålagd börda.

Då jag, trots allt, icke kunnat uppgifva hoppet om att ofvan antydda mål ännu skulle kunna nås, har jag icke tvekat att inom utskottet påyrka en hemställan om att Riksdagen icke måtte bifalla nu afsedda delar af Kongl. Maj:ts förevarande proposition, hvilka måste anses innefatta sjelfva kärnpunkten i det föreliggande härordningsförslaget; och har jag en ytterligare anledning att äfven reservationsvis framställa detta mitt yrkande deruti, att jag håller före, att dessa erinringar i alla händelser icke böra saknas vid utskottets utlåtande»;

af herrar *J. Johansson, O. Jonsson och A. Henricson*, hvilka angående utsträckningen af de värnpligtiges öfningstid förbehållit sig rätt att framställa det yrkande, hvartill blifvande beslut i fråga om föreliggande förslag till förbättrad härordning kunde gifva anledning;

angående § 28 mom. 3 i värnpligtslagen:

af herrar *A. Persson, J. Johansson, O. Jonsson, P. Pehrson, C. A. Bolkeström, greve H. E. G. Hamilton och A. Henricson*, som anförde:

Bih. till Urtima Riksd. Prot. 1892. 8 Saml. 1 Afd. 2 Häft.

»Då vi dela den uppfattning, som af Andra Kammaren vid 1883 års riksdag utan meningsskiljaktighet uttalades, nemligen den, att då, enligt Kongl. Maj:ts förslag, beväringens andra uppbåd icke må utan Riksdagens medgifvande användas utom de förenade rikenas gränser, samt vi icke kunna finna annat än att den garanti, som derigenom är föreslagen mot användandet af *denna del* af beväringen, äfven bör omfatta beväringen *i sin helhet*, hemställa vi, att § 28 mom. 3 måtte erhålla följande lydelse:

»Utan Riksdagens medgifvande må beväringen vid hären icke användas utom de förenade rikenas gränser»;

angående § 35 mom. 2 i värnpliktslagen:

af herr *P. Pehrson*, som ansett, att utskottet, med anledning af de i ämnet väckta motionerna, bort hemställa, att nämnda lagrum måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Under öfrig tjänstgöring erhåller värnpliktig underhåll, sjukvård, beklädnad, utredningspersedlar och annan erforderlig utrustning, enligt särskilda bestämmelser, samt dessutom en dagaflöning af 50 öre.»